

se licite iterum contrahere : quia sic esset negligere medium aptum ad satisfaciendum Creditoribus, cum iis facile possit satisfacere. Si incurrit; dico, ipsum posse licite iterum contrahere, licet enim quis teneatur ponere media conducentia ad finem, quando hæc sine gravi incommodo poni possunt; non sic tamen quando hæc poni nequeunt sine gravi periculo salutis æternæ. Neque dicas, obligationem solvendi debita esse juris naturalis; ut enim bene respondet Lacroix de Restitut. num. 442. non est juris naturalis absoluti; sed conditionati, si nempe ea solvi possint sine damno graviori, maxime in bonis altioris ordinis : Ita omnes DD.

**CAS. III.** Colonus fodiendo terram in prædio sui Domini, invenit subtus quamdam antiquam maceriem quamplures monetas aureas maximi valoris. Q. an possit absque peccato sibi totam summam retinere.

Respondeo, in hypothesi, qua non constet ad quem spectent tales monetæ, sic esse distinguendum. Vel Colonus eas invenit casualiter, vel ex naturali industria. Si primum; dico, ipsum non posse licite sibi retinere totam summam: quamvis enim jure gentium tales monetæ sint omnes primi inventoris; tamen jure Civili, quoad hoc pro isto casu attemperante jus Gentium, medietas earundem debetur Domino Fundi; cumque ista lex non sit pœnalis, sed dispositiva; & communi praxi ac consuetudine recepta, obligat in conscientia etiam non interveniente Judicis sententia. Si secundum, dico ulterius, attendi debere, an Colonus eas quæsierit cum legitimo consensu, an vero sine legitimo consensu Domini illius fundi, aut cum consensu per fraudem & dolum extorto, puta, cum prætextu inde eruendi aliquantulum arenæ, vel lapidum, & sic occultando inquisitionem monetarum, si eas quæsivit cum legitimo consensu, potest colonus eas omnes sibi licite retinere, dato quod appositum non fuerit aliquod actum in contrarium, indubie observandum; cum enim lex Civilis pro isto casu Domini consentientis nihil statuerit, pro eo adhuc viget jus Gentium, rem inventam totam adjudicans primo inventori. Si autem illas quæsivit sine consensu, aut cum consensu per fraudem, & dolum extorto; dico, non quidem ante sententiam Judicis, cum agatur de lege pœnali, & quæ non privat inventorem ipso facto, sed post Judicis sententiam, Colonom teneri omnes monetas inventas tradere Domino fundi, sic enim jura sanxerunt in pœnam mittentis manum in fundum alienum sine consensu Domini, qui etiam in casu fraudis, & doli non præsumitur intervenire, & propterea sic adest perinde, ac si non adesset. Ita DD. communiter, hoc addentes, quod si per Magiam fuissent inventæ, totum id, quod alioquin cessisset inventori, Fisco cedit. Vide Continuatorem Oper. Tournely de Jur. cap. 3. art. 4. sect. 2. punct. 2.

**CAS. I.** Parochus alienata sine licentia Cuppa Calicis spectantis ad Ecclesiam, ex nummis inde susceptis comparavit munuscula quædam, quibus paullatim ad Stuprum induxit puellam suam Parochianam. Q. quot peccata commiserit; & an incurrerit Censuram

latam à Paulo H. in Extravagant. *Ambitiosa*.  
Respondeo, quoad primam partem, plura hunc Parochum commisisse peccata: si enim Cuppa Calicis erat adhuc apta Sacrificio, & hoc non obstante, eam vendidit ut suam, sine animo reficiendi Ecclesiæ damnum, peccavit peccato furti sacrilegii, peccato infidelitatis in custodiendis rebus Ecclesiæ suæ curæ commissis, & peccato inobedientiæ, per aliquos divino, per alios humano, de rebus Ecclesiæ non alienandis. Item commisit tot peccata mentalis stupri sacrilegi, quot habuit deliberata desideria deflorandi puellam moraliter distincta; quibus singulis addenda est malitia incestus, si cognationem spirituales, aut carnalem cum illa habebat. Commisit etiam tot peccata scandali, quot interpolatis vicibus eandem ad malum inducere tentavit; non enim requiritur ad peccatum scandali activi quod actu sequatur personæ tentatæ ruina, sed sufficit mala actio externa inducentis, ut inter alios cum Navarro recte tradit Alphonsus de Leone. Si his omnibus addas stuprum reale sacrilegum, aut, si vis, sacrilegam realem fornicationem, necnon innumeros præcedentes turpes aspectus, & forte etiam tactus consimiles, præscindendo nunc à constituentibus quid unum cum copula, facile percipies quot peccata commiserit indignus Parochus.

Quoad secundam partem, me non latet Decretum S. Congreg. Concilii, extendens parvitatem materiæ usque ad 25. aureos, scutis 40. monetæ Romanæ æquivalentes. Quoniam vero eadem S. Congreg. teste Fagnano in lib. 3. Decretal. de reb. Eccles. non alien. etiam dixit, tutum non esse definire in hac materia, quænam res sint exiguæ: sicque ad quos limites materiæ parvitas reducatur; ideo saniores Theologi, & Canonistæ dicunt, hanc esse determinandam habito respectu ad majores, vel minores talis Ecclesiæ facultates, ad circumstantias loci, ac temporis, & ad consuetudinem. Propterea si valor Cuppæ alienatæ à Parocho, habito respectu ad hæc omnia, judicio viri prudentis adhuc censeatur exiguus, ille erit à dicta excommunicatione immunis; secus vero, si secus: ni forte alienationis tempore ignorantia non affectata hujusmodi censuram ignorasset, aut ad illam non advertisset, quo casu, adhuc esset ab illa immunis; sicuti juxta Filiucium in simili casu immunis etiam esset ab illa Tridentini, quæ est Summo Pontifici reservata.

**CAS. II.** Puella quædam domi à Clerico sollicitata ad turpia, huic infligit alapam. Q. an ob id sit excommunicata.

Respondeo cum distinctione: Vel hujusmodi sollicitatio tota consistebat in verbis; vel admixtum habebat aliquod factum. Si primum, & puella poterat etiam solis verbis sollicitantis temeritatem retundere, ac quodlibet ulterius attentatum cohibere, dico, eam esse excommunicatam, ni forte, castitatis, & proprii honoris amore percita in incontinenti, & quasi non advertens, ita excesserit. Ratio est, quia in tali casu prætergressa notabiliter est fines moderatæ defensionis, ob quam solam Sacri Canones permittunt Clerici percussionem, ut patet ex cap. *Significasti* de homicid. & tradant Innocentius in cap. *Olim* 1. in fine de restitut. Spol. Hostiensis, aliique communiter. Si secundum, subdistinguo: Vel puella poterat alia via se



ab eo liberari, puta, per fugam, aut clamando, vel non. Si non, certe non est excommunicata, neque peccavit ei alapam infligendo, quia tunc vere fuit justa, & moderata defensio, permissa in cap. *si vero* 1. & cap. *Ex tenore*. Si autem alia via poterat se ab eo liberare, dico, eam non esse immunem ab Excommunicatione, dato quod Clerico inflixerit alapam ex proposito; tunc enim tenebatur aliam viam amplecti, ex. gr. fugiendo, aut clamando, ut constat ex superius adducta ratione. Vide Sayrum de Censur. lib. 3. cap. 27.

**CAS. III.** Fure fugiente cum re ablata, quis consulit Domino, ut ad recuperandam rem suam, furem insequatur; evenit autem, ut ille huiusmodi consilium exequens, occidatur a fure. Q. an Consulens propterea evadat irregularis, ac teneatur resarcire damna ex tali morte secuta.

Respondeo cum distinctione: Vel Consulens, dando tale consilium, non advertit ad periculum occisionis Domini; vel ad illud advertit, sed noluit de eo Dominum monere. Si primum; dico, Consulentem, secuta occisione, neque evadere irregularem, neque teneri ad refectionem damnorum. Ratio est, quia ubi nulla intervenit culpa, nec irregularitas, de qua agitur, nec ulla obligatio resarciendi damna potest intervenire, cum utraque delictum supponat, quod in casu non est in Consulente; hinc enim ex una parte aliud non intendit, quam suggerere Domino modum recuperandi rem suam, si ille id censebat expediens; ex alia nihil aliud, quam bonum intendebat. Si secundum; dico, Consulentem evadere irregularem, non tamen teneri ad refectionem damnorum. Ratio primæ partis est, quia, præviso periculo occisionis Domini, vel huic consulere non debebat insecutionem furis, vel saltem simul etiam hunc monere debebat, ut furem insequendo adhiberet debitam cautelam: alias ipsum exponebat periculo ibi etiam amittendi vitam, ubi res suas recuperare tentabat; notum enim est, fures non sole re incedere sine armis, & quamvis ut plurimum timidi sint, nihilominus aliquando insolescunt, & ferunt. Hinc, cum ob talem omissionem Consulens revera fuerit in culpa, secuta Domini occisione, utique censendus est irregularis; licet enim sine gravi culpa regulariter non contrahatur irregularitas ex homicidio casuali, tamen quæcumque negligentia, ex qua sequitur vitæ jactura, mortalis evadit, ut cum Avila, & Gibalino notat Continuator Operum Tournely, de Irregul. part. 3. cap. 11. cui consonant Hostiensis, Joannes Andreas, alique celebres Canonici Juris Interpretes in cap. *Significasti* 1. Ext. de hom. dicentes sufficere culpam levissimam; cum in his casibus non detur culpa levis, nisi ratione subreptionis, & animadvertentiæ. Ratio secundæ partis est, quia, ut cum Lessio, Sayro, & aliis inquit Bonacina de restit. in gen. disp. 1. quæst. 2. punct. 17. num. 16. Consulens non coegit Dominum insequi furem, sed liberum hoc illi reliquit, propterea cum nullam contra Dominum commiserit injuriam, non adest motivum sufficiens ipsum obligandi ad refectionem damnorum, ut tradit etiam Rosignolus de rest. 1. disp. 11 §. 39.

**MENSE JUNII.**  
**CAS. I.** Sergius approbatus ad sex menses pro excipiendis Confessionibus Sacramentalibus, non advertens lapsum esse tale tempus, absolvit Pœnitentem a peccato inculpabiliter obliro in Confessione ipsi facta intra Semestre approbationis. Q. an huiusmodi absolutio sit valida.

Respondeo affirmative, quia interveniente errore communi saltem una simul cum titulo colorato, Ecclesia supplet, seu conservat jurisdictionem in Confessario ob bonum commune, publicam quietem, & ad evitanda inconvenientia, & scandala, quæ secus evenirent, ut habetur ex l. *Barbarius* ff. de Offic. Præf. & Can. *Infamis* 3. q. 7. Propterea cum in casu nostro intervenit error communis, quia omnes credebant, Sergium habere potestatem Jurisdictionis cum approbatione ad absolvendum; & cum etiam adfuerit titulus coloratus, nempe, licentia audiendi confessiones; cum ignorantia, quod esset jam terminata; ideo dicendum, quod valida sit illa absolutio. Ita Innocentius in cap. *Dudum* de Elect. & ibid. Panormitanus. Item Bossius, Giribaldus, omissis aliis, Cardenas, qui dissert. 2. cap. 6. n. 149. testatur se non invenisse Auctorem, qui contradicat huic opinioni, quæ propterea certa communiter reputatur.

**CAS. II.** Capellanus monitus ab amico, quam primum minuendum fore à Principe valorem monetarum, mutuat Cajo certam quantitatem duplarum cum pacto, ut solutionis tempore reddantur juxta valorem, quo traduntur. Q. an licite.

Respondeo affirmative cum Bonacina de Contr. disp. 3. quæst. 2. punct. 5. num. 14. Lessio, & aliis dummodo seclusa fuerint mendacia, ac dolus, à quibus Capellanum abhorre, credendum est. Ratio est, quia in primis tempore mutui duplæ illæ revera tanti valent, ac pro tanto idem etiam mutuatarius potest illas expendere, aut impendere, ni diu differat. Deinde illa notitia particularis quam habet Capellanus, non reddit illum deterioris conditionis, nec aufert communem æstimationem illarum duplarum, in qua fundatur justus valor, ac pretium earundem. Propterea si Capellanus mutuat eas cum pacto prædicto, utitur jure suo non minus ac ille, qui vendit merces pretio currenti, non obstante particulari notitia, quam habet proxime futuræ diminutionis pretii earundem ob ingentem ipsarum copiam, quæ proxime adveniet. Addo, mutuatarium posse in mutuum recipere huiusmodi duplas cum pacto easdem reddendi in eodem valore, quamvis probabiliter credat, brevi augendum esse valorem earundem, ut cum Cardinali de Lugo tradit Clericus dec. 29. num. 24. Quare ergo idem dicendum non erit in casu nostro de mutuante?

**CAS. III.** Juvenis oculis, ac manibus lascivens, pluries turpiter tetigit mulierculam, aliamque sæpius turpiter aspexit, semper tamen sistendo in sola voluptate tactus, & aspectus, nec umquam in desideria prolabendo. Q. an teneatur exprimere in Confessione qualitatem personæ sive tactæ, sive aspectæ.

Resp. Doctores communius affirmare, eo quia non solum tactus, verum etiam aspectus, quando sunt turpes, idest, facti cum delectatione venerea,



rea, ex natura sua ordinantur, adeoque participant malitiam finis; qui propterea sicut exigit expressionem qualitatis personæ, cum qua quis coivit, ita &c. Verum quoad aspectus sic distinguo: Vel juvenis turpiter aspiciens mulierculam, stetit in illo aspectu delectabili mulieris quatenus pulchræ, nulla ulterius facta reflexione ad illius qualitatem; & tunc dico, necesse non esse, ut exprimat in confessione illius qualitatem: vel stetit in illo aspectu delectabili mulieris ut formaliter pulchræ, conjugatæ, aut virginis, aut &c. & tunc dico, exprimendam esse qualitatem personæ nedum tactæ, verum etiam aspectæ. Ratio est, quia objectum non specificat actum ut cumque, sed prout idem objectum est in apprehensione; sic enim est bonum, vel malum moraliter, & constituit actum in tali specie bona, vel mala. Hinc, quia ut plurimum turpiter aspiciens mulierem, sistit in venereo aspectu illius ut pulchræ, multoties neque reflectendo ad illius qualitatem, an nempe sit conjugata, vel virgo &c. ideo Puteobonellus de Pœnit. q. 3. art. 4. n. 9. cum Tamburino ait, aspectum, non vero tactum, abstrahere à circumstantia personæ, quæ aspicitur, ideoque illam non esse necessario in confessione exprimendam. Quoad tactus postea, cum sint actiones per actum externum proxime exercitæ circa objectum ipsum, puto, exprimendam esse objecti qualitatem.

M E N S E J U L I I.

**CAS. I.** **F**amula sui Heri concubina talis inter angustias reperitur, ut si à concubinario declinet, infamiae notam incurrat, cum periculo etiam aut meretricandi, aut in extremam necessitatem incidendi; si vero in ejus domo permaneat, & illi voluptuose inservire recuset, rationabiliter mortem, vel saltem vulnera timeat. His in angustiis consulit Confessarium, quid sibi agendum. Attenditur consilium Confessarii.

Consilium Confessarii hoc est, quod ipsa eadem die discedat ab illa domo, humiliter se Deo commendans, ac nihil metuens; cum enim Deus sit adjutor in opportunitatibus, in tribulatione, providebit illius famæ, & indigentiae, si ipsa bene se geret, & non abhorrebit à labore. Nec famula desistere potest ab hujusce consilii executione; nam ex una parte Anima præferenda est cæteris rebus, l. *Sancimus* §. penult. C. de Sacros. Eccl. ex alia malum concubinitus est præsens in re, practicum, atque irreparabile in hoc casu (si non exeat ab illa domo) nisi cum vitæ dispendio. E contra malum infamiae, aut extremæ paupertatis, est in solo periculo, & alia via reparabile cum non desint tum humana, cum divina suffragia, iis, qui corde sincero Deum quærunt. Quod si, non obstantibus hisce suasionibus, ipsa nolit ab ea domo divertere, adducens prætextum infamiae, & paratam se ostendens potius ad mortem subeundam, aut vulnera; non est absolventa, quia rationabiliter dubitari potest, ac debet, quod fecte promittat, cum sic velit se denuo exponere evidenti periculo iterum succumbendi peccato minis territa; nemo enim pro quacumque magna fama prudenter eligeret mori, inquit Lessius de Just. lib. 2. cap. 11. Deinde cum in habitatio in eadem domo cum Concubinitio sit occasio proxima removibilis, edocta ab

ab experientia præterita, debet illam declinare; nec debet pluris æstimare periculum infamiae, quam periculum graviter offendendi Deum, & perdendi animam suam; Deus enim, & Anima etiam famæ præferri debent.

**CAS. II.** Parochus baptizavit Infantem invito ejus Patre Judæo; consentiente tamen Avo paterno Fidei. Q. an licite. Respondeo affirmative: cum enim Avus sit stipēs, & capit omnium tam masculorum, quam foeminarum, per lineam virilem descendantium, ut patet ex l. *Nepotes*, ff. de his; & §. *Qui igitur* instit. de pat. potest. Illius consensus anteponendus est dissensui parentum, præcipue in materia Religionis, ut recte ait Tonellius Manud. Infid. ad fid. concl. 8. num. 2. nam quousque vivit Avus, Parens nequit habere alios in sua potestate, cum ipse tunc sit in potestate Patris, & qui ab alio possideretur, alium possidere non possit; l. *Si eveniat*, ff. ad l. *Juliam* de adult. Quod si opponas periculum deinceps judaizandi cum parentibus; dico, tali periculo occurrere cum Infans, recepto baptismo, educatur apud Fideles, uti fieri solet. Consule Tonellium loc. c. ac ibi videbis tempore Clementis VIII. ac Urbani VIII. sic fuisse practicum Romæ.

**CAS. III.** Valerianus prævidet sibi secururam pollutionem nocturnam, si cœnando comedat tales cibos, vel cibos tali modo conditos. Hoc non obstante, abstinere non vult à tali comestione: inquit enim, talis comestio prohibita non est. Q. an pollutio inde subsequens, sit illi imputabilis ad culpam.

Respondeo negative, si non comedit hujusmodi cibos ad hunc finem, ut sequeretur pollutio, neque in eam consentit quando secuta fuit, neque de ea postmodum sibi complacuit. Ratio est, quia tunc evenit per accidens, ac præter intentionem; comedendo namque illos cibos, præcise habuit animum utendi jure suo, faciendi hujusmodi comestionem non prohibitam, nec illam foeditatem ullo modo intendit. Neque dicas, eam intendisse indirecte, vel in causa, volendo directe illam comestionem, ad quam sequeretur. Contra enim cum illa comestio non esset causativa pollutionis ex se, & suapte natura, potuit solum eam prævidere ut secururam per accidens. Jam vero effectus subsequens ad causam licitam solum per accidens, quamvis prævisus, non est imputandus ad culpam ei, qui apposuit talem causam; secus deberet quis abstinere ab equitando; & Confessarii, Medici, ac Chirurghi relinquere deberent suum ministerium, etiam in casu, quo remotum esset omne periculum consensus in tales motus; & qui sentit pruritum in iis partibus, non posset licite se perfricare etiam ad solum finem sedandi pruritus; quia aliquando sequitur spirituum commotio; quod sane quandoque est moraliter impossibile omittere. Ita Bossius de Confess. scrupul. tit. 1. §. 16. n. 2205. Giribaldus, Viva, alique communiter.

M E N S E A U G U S T I.

**CAS. I.** **D**omiçilla Vidua se gravidam sentiens ex carnali concubitu cum Marito Sororis sui Conjugis defuncti, ad evitandam in-



famiam procutavit abortum. Q. an peccato illius concubitus, ac crimine abortus absolvi possit à quolibet Confessario?

Respondeo, peccatum talis concubitus de se unquam esse absolvibile à quolibet Confessario in hac Diocesi; tum quia non est incestus, cum affinitas non pariat affinitatem; tum quia etiamsi esset huiusmodi, hic reservatio talis peccati non est quoad fœminas, sed quoad mares tantum. Circa crimen abortus, postea videndum est, an fœtus esset animatus, vel inanimatus: si enim non erat animatus, etiam effectu secuto, absolvi potest à quocumque Confessario, cum iste casus non sit reservatus. Si vero erat animatus, non secuto effectu, potest absolvi; secuto autem effectu, requiritur pro tali absolute Confessarius specialiter ad hoc habens facultatem, juxta præscriptum à Gregorio XIV. in Constitutione incip. *Sedes Apostolica*, ubi pro tali crimine lata est etiam Excommunicatio ab eodem Pontifice ibidem Episcopo reservata, ut inter alios notat Giribaldus de Pœnitentiâ cap. 15. §. 5. num. 60.

CAS. II. Viator sui juris, ac valde dives, ne occideretur à latronibus, in quos inciderat, ex animo, immo cum juramento, illis promisit certam pecuniæ quantitatem, si illas dimitterent. Ob eam rem fuit dimissus incolumis; nunc tamen in tuto positus, recusat implere promissum. Q. an teneatur solvere.

Respondeo affirmative: sic enim expresse colligitur ex cap. *Debitorum de iur. jur.* Et ratio est, quia licet non mereatur Latro, ut ei promissum servetur, meretur tamen Deus, ut detur res promissa per ejus nomen. Propterea Viator, qui promisit pecuniam cum juramento, & ex animo, id est, cum vera intentione se obligandi, debet vel obtinere ab Episcopo relaxationem juramenti, antequam labatur terminus præfixus solutioni; vel solvere, ne verificetur quod Deus factus fuerit testis falsitatis. Neque solvendo Viator cooperaretur injustæ receptioni in tali casu, nam ipse præcise faceret quod sua interest, relinquendum postea in arbitrio Latronis pecuniam solutam acceptare, vel non. Ita DD. communiter.

CAS. III. Infante periclitante, Obstetrix illum domi baptizavit, sed cum substantiali voluntaria mutatione formæ. Post annos quindecim id refert Parocho in Confessione, monens ipsum, ut propterea consulat spirituali salutis talis adolescentis; caute tamen, ne ipsius crimen detegat illi, aut aliis Parochianis probe consciis, ipsam scire conferre baptismum, ac talem juvenem ab ea fuisse baptizatum. Q. quid agendum à Parocho in isto casu?

Respondeo, Parochum in hoc casu curare debere, ut prima occasione Doctrinæ Christianæ inter alios intersit etiam noster Adolescentens, & sumpto aliquo prætextu, facere ut hic stet prope ipsum. Inde ferventi sermone habito circa necessitatem Sacramenti Baptismi, omnes adstantes vehementer hortabitur, ut una simul cum actu doloris de omnibus peccatis ab eis commissis, eliciant actum desiderii recipiendi tale Sacramentum, si forte ob aliquem defectum illud valide non recepissent. Postremo, sumpto prætextu illos benedicendi cum aqua lustrali, prius bene madefacto aspersione, per aspersionem baptizet (proferendo submissa voce formam) nostrum adolescentem ipsi vicinum dein successive, benedicat alios; & sic salvo sigillo con-

confessionis, salva fama obstetricis, consultum sufficienter erit, saluti spirituali ejusdem adolescentis, non obstante illius inadvertentia: quamvis enim advertentia, quando adest, plurimum possit ad uberiores fructus; non est tamen necessaria ad valorem Sacramenti, suppositis omnibus aliis requisitis, ut recte tradit Rosignolus de Bapt. q. 3. art. 4. §. 4.

### M E N S E S E P T E M B R I S.

CAS. I. Titius ob plura peccata luxuriæ cum fœminis commissa, graviter increpatus à Confessariis, vovit imposterum non amplius concumbere cum aliqua fœmina. Q. an licite possit Matrimonium contrahere, & consummare, prius non obtenta solutione ab emissi voti ligamine.

Respondeo cum distinctione; Vel Titius, emitendo huiusmodi votum, habuit intentionem se obligandi ad abstinendum deinceps à quocumque concubitu, sive illicito, sive licito; & tunc certe, si vult contrahere, & consummare Matrimonium, requiritur dispensatio. Vel solum intendit se obligare in subjecta materia, hoc est, ad abstinendum à concubitu illicito, ob cujus frequentem, aut repetitum usum fuerat graviter increpatus à Confessariis, & tunc opus non est dispensatione, si velit Matrimonium contrahere; votum enim est quedam obligatio particularis, quam sibi quis imponit, & propterea tantum obligat, quantum quis intendit se obligare. In dubio postea, an Titius intenderit se etiam obligare ad abstinendum à concubitu Matrimoniali, non requiritur dispensatio; quia cum in dubio possessio stet pro libertate, censetur, ad hoc se non obligasse: ubi enim agitur de obligatione inducenda, facienda est stricta interpretatio; & vovens præsumitur se minus obligare, ut ait Panormitanus in c. *Ex parte de Censibus* num. 3. & 4. Vide Bossium de Conc. dub. part. 2. tit. 2. §. 45. num. 1666. & seq.

CAS. II. Mutuatarius omnino inscius, quod mutuans in actu contractus intenderit mentaliter lucrum ex ipsomet mutuo, exactionis tempore, ultra sortem ei tradit aliquid ex amicitia, aut liberalitate. Q. an mutuans possit tuta conscientia tale plus accipere, & acceptum retinere.

Respondeo cum distinct. Vel mutuans, ex circumstantiis conjiciens mutuatarium ipsi tradere hoc plus ex pura gratitudine spontanea, mutat primam intentionem, & tale plus recipit præcise juxta motivum dantis, vel eandem intentionem servando, istud plus recipit tamquam lucrum ex mutuo ratione mutui. Si primum; dico, ipsum quidem peccasse peccato usuræ mentalis, pro usque persistit, ac quoties repetit illam pravam intentionem. Si hac tamen exclusa, recipit tale plus ex mera spontanea gratitudine, seu ex amicitia, & liberalitate, neque illicite illud accipit, neque tenetur acceptum restituere: nihil enim intervenit, ratione cujus tam receptio, quam retentio evadat injusta; tunc enim illud plus est donum gratuitum, debito modo acceptum, & datum. Si secundum; dico, mutuantem illud plus usurario accipere, ac propterea, ut injuste acceptum, & acquisitum, debere illud restituere; nam illa intentio corrupta, quam habet in actu receptionis, vitiat ipsam acceptionem, licet alioquin posset esse licita; & retentionem rei,



alias futuram à peccato immunem. Ita DD. communiter.  
 CAS. III. Sumptis à pertranseunte Romipeta duobus ubæ racemis. Villi-  
 eus ei obviam factus, impegit illi totidem calces, & pugnos. Q. an per hoc  
 incidit in casum Bullæ Cœnæ.

Respondeo negative; ni calces, & pugni fuerint adeo bestiales, ut (quod  
 neque apparet perceptibile) per tales ictus alicujus partis corporeæ facta fue-  
 rit aperitio, aut mutilatio, vel ipsius Romipetæ interfectio, verba etenim Bul-  
 læ sunt hæc: *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes,  
 mutilantes, vulnerantes, &c. Romipetas, seu peregrinos, &c.* quæ verba debent  
 intelligi in suo sensu proprio, & rigoroso, cum agatur de re adeo odiosa,  
 sicuti est excommunicatio major Summo Pontifici reservata. Vide Syrum  
 placentium Dilucid. part. 1. cap. 3. dub. 6. Bonacinam, Duardum, &c.

### MENSE OCTOBRIS.

CAS. I. **C**apellanus fœminæ accedenti ad ipsi confitendum dicit è confes-  
 sionali: Vade ad confitendum alteri Confessario; cum enim  
 sim tua pulchritudine captus, timeo ob infirmitatem meam aliquem lapsum  
 si mihi confitearis, Quaritur an si denuntiandus.

Respondeo affirmative cum Castropolao, quem refert, ac sequitur Emi-  
 nentissimus Cozza in Dubiis selectis dub. 27. num. 168. Ratio est, quia illa  
 verba, *cum enim sim tua pulchritudine captus*, equidem non referuntur ad  
 pulchritudinem animæ, sed ad illam corporis, à qua dum se captum dicit,  
 clare ostendit quoniam amore illam prosequatur, nimirum, inhonesto, &  
 turpi; cujus stimulis etiam se adeo premi fatetur, ut si illius confessionem  
 excipiat, nec ipsemet sciat, an sacrosancti Ministerii exercitium, loci sanc-  
 titas, & apprehensio gravissimi scandali alios secuturi, futura sint satis ad  
 cohibendam impuram flammam; & propterea illi suadet, ut ad pedes alte-  
 rius Confessarii se conferat pro expiatione propriæ conscientiæ. Hæc omnia  
 peracta à Confessario in loco ad audiendas confessiones deputato, & occa-  
 sione confessionis, meo videri, plusquam sufficiens ad inducendum onus,  
 ipsum sanctissimæ Inquisitioni denuntiandi.

CAS. II. Igne casualiter applicito domunculæ mulieris, quæ recenter par-  
 turit, Parochus parum distans illico fuit accersitus, ut iret ad ibi baptizan-  
 dum infantem, & dandam absolutionem mulieri ab omnibus derelictæ, nec  
 potenti è lecto surgere. Is tamen ob rationabilem metum mortis, noluit illuc  
 intrare, quamvis adesseret tempus & se conferendi, & prædicta peragendi.  
 Q. an talis omissio sit illi imputabilis ad culpam.

Respondeo affirmative cum S. Thoma, Suarez, cæterisque communiter,  
 ut videre est apud Barbosam de Off. & potest. Parochi, cap. 17. num. 12. te-  
 netur enim ex justitia, non solum cum probabili, verum etiam cum certo  
 periculo suæ vitæ corporalis, consulere necessitati spirituali suorum paro-  
 chianorum. Et sane si ordo charitatis postulat, unusquisque in extrema ne-  
 cessitate spirituali proximi sui, potens ei succurrere, illi succurrat etiam cum  
 certo periculo vitæ propriæ, ut mente Sanctorum Augustini, & Thomæ de  
 communissima sententia testatur Sporer tract. 3. in 4. præcep. Dec. c. 6.

sect. 4. num. 125. quanto magis ad id tenebitur Parochus, cujus sunt oves  
 propriæ, & qui ad hoc alitur, ut de iis, quæ nedum necessaria sunt, verum  
 etiam utilia, ad spiritualem salutem, suis parochianis provideat? *Bonus Pas-  
 tor animam suam dat pro ovibus suis*, inquit summa veritas Christus, Joann. 3.  
 Et I. Joann. 3. legitur: *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille ani-  
 mam suam pro nobis posuit, & nos debemus* (nota istud verbum *debemus*) *pro  
 fratribus animas ponere*. Propterea S. Augustinus lib. de men. cap. 6. inquit:  
*Temporalem vitam suam pro æterna vita proximi non dubitavit Christianus  
 amittere*. Et ratio est, quia vita spiritualis, etiam aliena, utpote majus bo-  
 num, ac bonum ordinis altioris, præferri debet saluti corporali cujuscum-  
 que viventis. Ex his patet, quam graviter noster Parochus deliquerit, maxi-  
 me in casu, quo periculum vitæ erat solum probabile, & per actum con-  
 tritionis poterat sibi consulere.

CAS. III. Rusticus certus de debito olim contracto, incertus vero an suo  
 creditori, nunc defuncto, satisfecit, se immunem credit ab onere solvendi  
 istius hæredibus, eo quod hic, & nunc dubium sit, an sit adhuc debitor. Q.  
 an sana sit hæc rusticana doctrina.

Respondeo negative: ex quo enim hic & nunc dubium sit, an sit adhuc  
 debitor, potius credere debet, se non esse immunem ab onere solvendi  
 hæredibus Creditoris, cum in casu possessio stet pro obligatione certo con-  
 tracta, quam sane non adæquat, & à qua non eximit solutio dubia, si-  
 cuti dubium de voto impleto, aut de officio persoluto, non eximit ab one-  
 rei implendi votum, & recitandi Officium. Neque dicas, in dubio melio-  
 rem esse conditionem possidentis; nam ex hac regula potius eruitur, Rus-  
 ticum in casu teneri ad solvendum, cum, juxta dicta, possessio stet pro  
 obligatione certo contracta. Teneatur ergo in casu solvere hæredibus defunc-  
 ti, & quidem in integrum, ni certus sit de partiali solutione jam facta, ut  
 contra Layman recte tradit Merolla disp. 3. de consc. c. 3. dub. 2. n. 65.  
 in fine; possessio enim stat pro obligatione totali, & executio obligationis,  
 utpote quid facti, non præsumitur, nisi probetur, ut apud Bossium tra-  
 dit Mascardus de probat. concl. 737. n. 1. Hinc sicuti in dubio, an quid-  
 quam Officii recitaverim, teneor totum Officium recitare, ita &c. Vide  
 Merollam l. c. id asserentem quoque in casu, quo etiam creditor de solu-  
 tione dubitaret.

### MENSE NOVEMBRIS.

CAS. I. **B**erta ad fidem conversa rem habuit cum Cajo, qui tenuerat ejus  
 filium ad Baptismum, dum ipsa adhuc in Judaica perfidia  
 persistente, solus ejus Vir fuerat Catholicam religionem amplexus. Q. an  
 talis concubitus sit incestuosus.

Respondeo negative, quia Berta non erat cognata spiritualis Caji; hanc  
 enim cognationem non contraxit quando ejus filius fuit baptizatus; nam tunc,  
 utpote Judæa non suberat legibus Ecclesiæ: non postea quando fuit bap-  
 tizata, quia quod ab initio non subsistit, tractu temporis non firmatur: ut  
 eum Sanchez, Bonacina, & aliis communiter tradit continuator operum